

Na 2011 alle praktijkleren vraaggestuurd

Geld voor gesimuleerde praktijk

Per 1 januari 2009 geldt een nieuwe regeling voor praktijkleren. Waar jaren geleden alle geld direct naar de praktijkscholen ging, gaat vanaf 2012 het grootste gedeelte van de praktijkleergelden naar de scholen. Kernwoord in de nieuwe regeling is vraaggestuurd.

Met de nieuwe regeling praktijkleren (zie kader) wordt een definitieve basis gelegd voor de bekostiging van het praktijkleren via de onderwijsinstellingen. De wijziging van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs in 2006 leidde tot de privatisering van de ipc's vanaf 1 augustus 2007. Daarmee kwam een einde aan de directe bekostiging door de overheid van de ipc's. Vóór 2007 was er ook al sprake van een gedeeltelijke bekostiging van het praktijkleren aan de aoc's: 12,5 miljoen euro ging naar de scholen en

12,5 naar de ipc's. LNV, aoc's en ipc's kwamen toen overeen dat de scholen minimaal vijftig procent van dit budget afnamen bij de ipc's.

Vanaf 1 augustus 2008 ging een deel van het budget voor praktijkleren dat 'vrij-viel' bij de ipc's direct naar de aoc's, maar wel geoormerkt voor de primaire opleidingen: de opleidingen voor de oorspronkelijke beroepen in de landbouw, tuinbouw en veeteelt.

De scholen kopen nog steeds een substantieel deel van het praktijkleren in bij

de ipc's. Has'en, de groene afdelingen binnen het voortgezet onderwijs en Wageningen Universiteit hebben nog trekingsrecht bij de ipc's. Ook dit budget zal in vier jaar tijd worden overgeheveld naar de instellingen.

Schot

De laatste vijf maanden was het rustig bij de ipc's. Sinds de zomervakantie was er namelijk een schot tussen de bijdragen voor de primaire en de overige opleidingen bij de aoc's. Beide groepen opleidingen kregen een even groot bedrag. Voor de aoc's was dat nieuw en niet logisch. Jan van de Burgt, opleidingscoördinator bij het Wellantcollege in Houten: "Van de 1300 tot 1400 leerlingen zitten er misschien 200 in de primaire

Scholen hevelen altijd al praktijkgeld over van de niet-primaire naar de primaire opleidingen. Een winkelrichting voor de opleiding Bloem en Design kost relatief weinig

De praktijkvoorzieningen voor de primaire opleidingen zijn relatief duur. Met de bijdrage uit box 2 stimuleert de overheid de scholen om te werken aan de kwaliteit van deze opleidingen

opleidingen.” En ook in Friesland, waar relatief meer leerlingen een primaire opleiding volgen, was men niet blij met deze regeling. Hans Aartsen, locatiedirecteur in Leeuwarden, vond het praktijkleren nauwelijks meer uitvoerbaar. Dat gevoel was algemeen volgens Richard Westerhof van de AOC Raad: “De scholen hadden zoiets van: wat moeten we met al dat geld voor die kleine opleidingen? Daarvóór kregen de scholen ongeveer 550 euro per leerling, zonder schot tussen de primaire en de niet-primaire opleidingen, dat werd in een keer 1500 voor de primaire leerling en 250 voor de overige. Dat legde een bom onder het praktijkleren voor de leerlingen in de niet-primaire opleidingen.” Veel scholen hebben dan ook gewacht met het ‘bestellen’ van trainingen bij de ipc’s tot er meer duidelijkheid was. Die is er nu. In de nieuwe regeling bestaat

het schot nog wel maar is de verdeling 2/3 voor de niet-primaire en 1/3 voor de primaire opleidingen. Scholen mogen geld uit box 1 wel inzetten voor de primaire opleidingen, maar geld uit box 2 mag niet naar de niet-primaire opleidingen. Van de Burgt en Aartsen vinden deze verdeling veel beter, maar zij hebben liever de vrijheid van voor de zomervakantie. Hun scholen zorgden zelf voor een verdeling van de gelden, waarbij er relatief meer naar de primaire opleidingen ging.

Bij de has’en wordt vanaf 1 januari een begin gemaakt met de financiering aan de scholen. Bij de CAH in Dronten gaat veel geld naar voorzieningen voor de primaire opleidingen. “Dat kan straks betaald worden uit box 2 en 1,” zegt Adri Pasman, “en komt er dus ruimte voor andere zaken.” Hij denkt dat de nieuwe regeling voor zijn school goed uitpakt.

Primair

De overheid wil het schot tussen de bijdragen voor de niet-primaire en de primaire opleidingen in stand houden omdat zij een tekort vreest aan geschoold personeel op de toekomstige arbeidsmarkt in de primaire sector. Daarom wil zij de scholen stimuleren om deze opleidingen te starten en aan de kwaliteit te werken. Een ander middel daartoe is de inputbesteding. De regeling voor 2008 voorziet in een betaling achteraf, op basis van het aantal behaalde diploma’s. Vanaf 2009 krijgen de scholen bijdragen uit box 1 en box 2 op basis van het aantal aanmeldingen. “De scholen kunnen dan sneller beginnen met investeren. Bovendien mogen ze het geld gebruiken voor de inkoop van praktijkleren en ook voor de exploitatie van voorzieningen voor de primaire opleidingen”, verklaart Udo Teunis - woordvoerder van LNV - de achtergrond van deze maatregel. Aartsen van AOC Friesland kan nog niet overzien wat dat betekent voor de primaire opleidingen, maar hij vindt het wel een goede zaak dat de primaire opleidingen zo een extra stimulant krijgen: “Dat is hard nodig in Nederland.” Ook PTC+ krijgt om bovengenoemde redenen nog steeds directe bekostiging voor de primaire opleidingen. Daarvan richten ze bijvoorbeeld pluimveestallen in. Kortom, veel nadruk op de primaire opleidingen.

Innovaties

De verdeling tussen box 1 en 2 beoogt het veiligstellen van de kwaliteit van de primaire opleidingen. Box 3 is nieuw en biedt de mogelijkheid voor scholen om, onder de noemer van regionale arrangementen, in samenwerking met elkaar, met de ipc’s, praktijkcentra van de WUR of met bedrijven, lacunes in het aanbod van voorzieningen voor praktijkleren aan te vullen. Aoc’s, has’en en WUR kunnen een aanvraag doen voor subsidie uit deze box. Met deze gelden bevordert de overheid vernieuwingen in het onderwijs en tegelijkertijd de samenwerking van onderwijsinstellingen met elkaar en met het bedrijfsleven. Een samenwerking die in de A-programma’s van de Groene Kennis Coöperatie al gestalte krijgt, kan met het geld uit deze

Praktijkleren voor de primaire opleidingen is ook duur door de kleine groepen

box een extra stimulans krijgen. Westerhof denkt dat de aoc's in eerste instantie zullen focussen op box 1 en 2. "Aoc's zullen zich beraden op wat ze kunnen met box 3. Voorheen ging dat geld direct naar de ipc's. Nu moet de vraag uit de onderwijsinstellingen komen en dat is nieuw. Ze zullen echter zeker met investeringsaanvragen komen." Wim Bosch, directeur van PTC+, ziet kansen: "Wij zijn al in gesprek met drie aoc's en twee has'en, bijvoorbeeld over de inrichting van een dierenkliniek. Wij gaan niet zitten wachten tot de onderwijsinstellingen met ideeën komen." Maar de aoc's en has'en komen wel. Bij AOC Friesland draait sinds augustus de opleiding Young Farmers, waarbij leerlingen drie dagen bij een melkveehouder werken. Aartsen: "De basisvaardigheden kennen ze dan vaak wel. Deze leerlingen hebben behoefte aan gespecialiseerde vaardigheden. Wij zijn met PTC+ in overleg wat die daarin voor ons kunnen betekenen." En in Dronten is de CAH met een bedrijf voor staltechniek in gesprek over de bouw van een stal voor vierduizend leg-hennen. De studenten kunnen daar proefjes en onderzoek doen. Pasman ziet Box 3 als een uitdaging. "Zeker nu we met onze kennisbalie bouwen aan duurzame contacten met het bedrijfsleven." □

Regeling praktijkleren

De overheid ziet nog steeds het nut en de noodzaak in van speciale instellingen voor praktijkleren. Daarbij verstaat zij onder praktijkleren: 'alle onderwijsleeractiviteiten en toetsen in het kader van examens binnen door de minister bekostigde opleidingen, die plaats vinden binnen daartoe specifiek ingerichte situaties buiten de instelling, waar de praktijk van het beroep wordt gesimuleerd en waar gerichte instructie in, oefening van en beoordeling van praktijkvaardigheden plaatsvinden'.

Per 1 januari 2009 treedt een nieuwe regeling voor praktijkleren in werking; zij geldt voor onbepaalde tijd. De regeling kent drie vormen van bijdragen met elk haar eigen bekostiging.

Aanvullende bijdragen voor praktijkleren (bekostiging uit box 1):

Tot 2011 wordt de bekostiging aan de ipc's afgebouwd. Tegelijkertijd gaat de bekostiging voor praktijkleren aan has'en, Wageningen Universiteit en aan de afdelingen voor landbouw en natuurlijke omgeving aan een school voor voortgezet onderwijs omhoog. De bekostiging van praktijkleren voor de aoc's blijft tot en met 2011 gelijk. De onderwijsinstellingen mogen de bijdrage alleen besteden aan praktijkleren. Die kunnen ze inkopen bij de ipc's, bij aan Wageningen Universiteit gelieerde praktijkbedrijven en bij productiebedrijven die een simulatieomgeving hebben bedoeld voor praktijkleren. Scholen moeten achteraf de besteding van deze gelden verantwoorden.

Aanvullende bijdragen voor de primaire opleidingen (bekostiging uit box 2):

Een deel van het budget voor praktijkleren is alleen beschikbaar voor de primaire opleidingen en opleidingen die daaraan dienstverlenend zijn. Aoc's en has'en mogen dit geld gebruiken voor de exploitatie van en voor praktijkleren binnen deze opleidingen. De verdeling van de bijdragen voor aoc's en has'en is 2/3 voor praktijkleren (box 1) en 1/3 voor de primaire opleidingen (box 2). De afdelingen en Wageningen Universiteit ontvangen alleen bijdragen uit box 1

Subsidies voor regionale arrangementen voor praktijkleren (bekostiging uit box 3):

Omdat de ontwikkelingen in de groene sector snel gaan, houdt de overheid rekening met aanwezige of toekomstige lacunes in het aanbod aan praktijkleren. Daarvoor is de subsidie uit box 3 bedoeld. Aoc's, has'en en Wageningen Universiteit kunnen subsidie aanvragen voor de ontwikkeling van nieuwe vormen van praktijkleren. Daarvoor moeten zij samenwerken met tenminste één bedrijf dat bovendien bijdraagt in de kosten. Dat kan ook een ipc of een praktijkbedrijf van de WUR zijn. De overheid verstrekt alleen subsidie voor een voorziening die aanvullend is ten opzichte van het bestaande aanbod. Bovendien moet het nieuwe aanbod tegen marktconforme prijzen beschikbaar zijn voor alle afdelingen, aoc's, has'en en Wageningen Universiteit.

Volledige tekst van de regeling:

Zie Staatscourant, 24 december 2008